

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetused, tel. 480-23. Pilskopi 2.

Talitus, tel. 468-24. TALLINN, Toom-Rüütli 10.

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson

Sektiooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus

Sektiooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 33

Tallinn, 15. augustil 1939

V aastakäik

SISU:

Lk.

CONTENTS:

Page

PÕLLUMAJANDUS

Väljavaateid põllumajandussaaduste turgudel . . . 572

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

Põhiandmeid kaubanduse ja transpordi kohta . . . 575

Lõhiuudiseid 576

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

Võiturg 578

Juusiturg 579

Peekoniturg 579

Kanamunaturg 579

Piimaturg 580

Teraviljaturg 580

Linaturg 581

Aedviljaturg 581

Kalaturg 582

Põllumajanduslik väljavedu 582

INFORMATSIOONI OSA

Eesti Panga nädalaaruanne 583

VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

Soome 1938. a. maksebilans 584

Sissevedu Rootsi 1939. I poolel 584

Toitainete hindade pidev kallinemine 585

Paberi väljavedu 1939. a. esimesel poolel 585

Argentiina väliskaubandus 1939. a. I poolel 585

Rasvasisaldus piimas vähemalt 30 kraadi Belgias 586

Piima- ja piimasaaduste müük siseriigis litsentii
alla 586

Piimaturu korraldamine Belgias 586

AGRICULTURE

Outlooks for Agricultural Markets 572

INDUSTRY AND TRADE

Basic Data on Estonian Trade and Transport . . . 575

Sundry Information 576

AGRICULTURAL MARKETS

Butter Market 578

Cheese Market 579

Bacon Market 579

Egg Market 579

Milk Market 580

Grain Market 580

Flax Market 581

Vegetable Market 581

Fish Market 582

Exports of Agricultural Products 582

INFORMATION PART

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return 583

FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION

Finnish Balance of Payments in 1939 584

Swedish Imports in First Quarter of 1939 584

Steady Increase in Food Prices 585

Paper Exports in First Quarter of 1939 585

Argentine Foreign Trade in First Quarter of 1939 585

Fat Contents in Milk at least 30° in Belgium 586

Domestic Sales of Milk and Dairy Produce Sub-
ject to Licence 586

Organisation of Milk Market in Belgium 586

PÖLLUMAJANDUS

VÄLJAVAATEID PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURGUDEL. OUTLOOKS FOR AGRICULTURAL MARKETS.

Dr. agr. E. Jaska.

Siseturu põllumajandussaaduste hindade liikumist viimaseil aastail iseloomustavad põllumajanduse müügiainete hindade indeksid, missugused on alates 1933. a. järgmised (1927/31 = 100): 1933. a. — 57, 1934. a. — 59, 1935. a. — 62, 1936. a. — 72, 1937. a. — 81, 1938. a. — 82 ja k. a. esimesel veerandil — 88 ja mais 87. Toodud andmeist nähtub, et põllumajandussaaduste hindade tase on meil agraarkriisi süvikust kuni senini näidanud tunduvat paranemist. Vastavalt paranenud hindadele on põllumajanduse tasuvus viimaseil aastail kujunenud enam-vähem rahuldavaks ning isegi paremaks kui enne agraarkriisi, n. n. kõrgkonjunktuuri-aastail.

Kuigi eeltoodud andmeist nähtub, et põllumajandussaaduste hindade tase püsib siseturul võrdlemisi stabiilsena — riiklikult kindlustatud hindade tõttu, on välisturul märgata juba teist aastat hindade lõdvenemist. 1937. a. kõrgseisust kuni 1938. a. juunini langesid põllumajandussaaduste (toitainete) hinnad maailmaturul 20% ja töötlemiseks minevate põllumajanduslike toorainete hinnad 40%. K. a. on põllumajandussaaduste hindade tase näidanud veelgi nõrgenemist. Nii oli k. a. juuli lõpul põllumajandussaaduste hindade tase maailmaturul 16% madalam kui m. a. samal ajal. 1937. a. keskmisest on seega tähtsamate põllumajandussaaduste hindade tase maailmaturul langenud 33% ehk kolmandiku võrra. Seejuures on teraviljahindade tase saavutanud isegi rekordse madalseisu, s. o. langedes madalamale kui agraarkriisi süvikul. Nimetatud nähtused maailmaturul on põhjustatud enakorralisest asjaoludest, ning eksportmaade riiklike toetuste ja otstarbeka majanduspoliitiliste korralduste puudumisel olnuks hindade languse tulemused kahtlemata avaldunud juba agraarkriisina. Seetõttu väärlivad põllumajandus-konjunktuurilised küsimused viimasel ajal erilist tähelepanu ja seda veel suuremal määral meie põllumajanduses. Põllumajan-

duse rahaliste sissetulekuvõimaluste — hindade — ja teisalt põllutööliste palkade ja talundite teiste rahaliste kulutuste, s. o. köikide tasuvust mõjustavate tegurite, ratsionaalne rakendus näib seega k. a. meil tõusvat kindlamalt päevakorraks kui varem aastail.

Põllumajandussaaduste hindade kujunemisalused.
Development of Agricultural Prices.

Põllumajandussaaduste hindade väljavaadete käsitlemisel olgu juhitud esijoones tähelepanu hindu mõjustavatele asjaoludele.

Põllumajandussaaduste hindade määramiseks tegureiks peetakse 1) põllumajandussaaduste kogust ja 2) tarvitust. Toodetud põllumajandussaaduste kogus sõltub: a) maast kui tootmisvahendist ja elanike suhteist maasse, b) tööjõust, c) tehnikast, d) kapitalist, krediitist ja protsentidest, e) põllumajandussaaduste tootmiskuludest, f) põllumajandussaaduste maksustamisest.

Põllumajandussaaduste tarvitust seotakse ostujõu, turustamise ja transpordi ning hinnapoliitiliste korraldustega. Toodud komponendid on määrava tähtsusega põllumajandussaaduste pakkumise ja nõudmise vahekorra kujunemisel, millised mõjustavad omakorda põllumajandussaaduste hindu. Kuigi toodud tegurid võivad olla kindlas seoses põllumajandussaaduste hindadega, jääb peamiseks hindamise aluseks ikkagi sisuliselt pakkumise ja nõudmise vahekorra areng; millest viimased on tingitud, on omakorda juba sekundaarsed põhjused, millede lahendamise on võrdlemisi raske ja ka tulemused erinevad. Nõudmise ja pakkumise vahekorra muutusena näeme ka maailmaturul tänava hindade langust. Pakkumise suurenemine avaldub kujukalt teraviljahindades, kuna loomasaaduste (peamiselt kanamunade) hindade nõrgenemise põhjusena tuleb märkida nõudmise vähenemist. Erakorraliste kulutuste suurenemine poliitilise piinevuse

tagajärjel vähendab suhteliselt kallimate tootainete tarvitamist.

Analüütilises mineviku põllumajandussaaduste hindade liikumist, võime selles eraldada kaht erineva iseloomuga liikumissuunda: n. n. lühikest ja pikka hindade liikumislainet. Esimese, s. o. lühilaine, kestus määratakse 8—12 aastale, kuna pikalaine kestus ja ulatus end ei lase ajaliselt määrata. Esimese põhjustaja asjaolu on meteoroloogiliste konjunktuurteooriate järgi põllumajandustoodangu tsükliline muutus. Teise, s. o. pikalaine, iseloomustavaks tunnuseks peetakse agraaarkriisi selle põhjustajaks asjaoluks on peale toodangu, s. o. pakkumise suurenemise, ka nõudmise tagasimineku. Seega tuleb põllumajandusliku konjunktuuri väljavaadete käsitlemisel juhtida tähelepanu pakkumise kui ka nõudmise arenguvõimalussile maailma- kui ka siseturul.

Hindade edasine kujanemine.
Future Trend of Agricultural Prices.

Põllumajandussaaduste hindade väljavaadete käsitlemine on k. a. maailmas valitseva poliitilise pinevuse tõttu erakordselt raske. Poliitilise pinevuse kestmine või lahendamine rahulikul teel mõjustab põllumajandussaaduste hindade kujunemist tunduvalt erinevalt ning nende mõjustuste tulemused hindadele ei ole praegusel korral killalt selged.

Põllumajandussaaduste hindadest välisturul on näidanud erilist langust nisuhind. Kui näit. 1937. a. keskmiselt maksus nisu Chicagos 15,7 s. kg ja Liverpoolis — 17,5 s. kg nõrgenes see k. a. alguseks Liverpoolis 6,9 s-le kg. Võrdluseks olgu tähendatud, et 1932. a. keskmiselt maksus nisu samadel turgudel vastavalt 7 s. ja 7,5 s. kg ning 1933. a. 10 s. ja 8,2 s. kg. Seega on nisuhind maailmaturul viimasel ajal langenud isegi alla 1932 ja 1933. a. seisuga, s. o. madalamale agraaarkriisistaastast. Põhjuseks, miks nisuhind säärases suures ulatuses on näidanud nõrgenemist, tuleb panna peagu täiel määral erakorralisile häile saagiaastale ja seda eriti m. a. kui rekord aastale. Selle tulemusena näitas nisutagavarade seis k. a. ks erakordset tõusu. Nii hinnatakse praegust nisutagavarade seisuga maailmas 16,5 milj. tn-le 1936. a. — 6,6 milj. tn., 1937. a.

— 2,7 milj. tn ja 1938. a. 5,2 milj. tn vastu. Kuna nisutarvitus on maailmas enamvähem stabiilne (eriti koos rukkiga), tõi tagavarade kujunemine kaasa ka erakordselt suure hinnalanguse.

Rukkihinna langus avaldub umbes samas ulatuses, kuna tootteraviljaturul on hinnamäärajaks peamiselt nisu. Söötviljaturg on teataval määral esinenud stabiilsemalt, kuid nõrk seisund nisuturul on selle nõrgenemisele aidanud kõigiti kaasa. Tähtsamaks maailmaturu loomasöödaiks on mais, millise hind k. a. juuli lõpul oli Chicagos 6,3 s. kg, m. a. samal ajal — 8,3 s. kg. Võrreldes 1937. a. keskmisega on maisihind näidanud nõrgenemist üle 50% ja m. a. keskmisega võrreldes — 20%. Seega maisihind (samuti ka teised söötteraviljad) on näidanud suhteliselt vähem nõrgenemist kui tootteraviljahinnad.

Teraviljahindade edasiste kujunemise väljavaadete käsitlemisel olgu tähendatud, et Rooma rahvusvahelise põllumajandusinstituudi poolt tehtud hinnangute järgi arvatakse 1939. a. kogu Euroopa nisutoodangut 445 milj. kv-le (NSVL-ta). Seejärgi oleks 1939. aasta nisutoodang 11% väiksem m. a. erakordselt kõrge toodangust. Vaatamata sellele oleks toodang siiski üks paremaid, mida ainult ületavad 1933 ja 1938. a. saagid.

P.-Am. Ühendriigis halvenes mais talinisu seisund vähe ja 1. juuni hinnang näitas nõrgenemist 4% võrreldes eelmise kuu hinnanguga. Eelhinnangul osutus nisutoodang 142 milj. kv-le, näidates seega 24% langust võrreldes m. a. kõge toodanguga, kuid olles siiski 5% kõrgem viie viimase aasta keskmisest. Kuna hiljem ilmastik oli soodus, võib arvata, et juuli hinnang ületab eelmise kuu hinnangu.

Suvinisu, mille seis 1. juunil oli alla keskmist, on juunis hästi paranenud ning saagilootused näivad olevat rahuldavad. See tõttu võib arvestada, et P.-Am. Ühendriige 1939. a. nisutoodang katab omatarviduse. Ka Kanadas kasvasid viljad hästi ning seeaastane nisutoodang võib ületada m. a. toodangu (95 milj. kv.). Saagiväljavaated Aasia mais on üldiselt head. Palestiinas ja Koreas on erakordselt kõrge eelhinnang. Ka Jaapani viljade seisund tõotab kõrget saaki. Häid

saagiväljavaateid arvestatakse ka Indias, Türgis ja Süürias. Põhja-Aafrika Prantsuse asumais oodatakse eelhinna järgi 28 milj. kv. nisusaaki, mis on umbes 40% suurem m. a. ja viimase viie aasta keskmisest. Egiptuses on lõikus näidanud samuti rahuldavaid tulemusi.

Kokkuvõttes saadakse põhjapoolkeramais arvatud välja (NISVL ja Hiina) k. a. nisutoodangut ca 960 milj. kv., mis oleks umbes 10% väiksem m. a.-st, kuid siiski 11% suurem 1931—37. a. keskmisest. Lõunapoolkeramais teatavad Argentiina ja Austraalia soodsaid väljavaateid teraviljatoodangute kujunemises, kusjuures olevat aga siiski leidnud aset nisukasvupindade vähendamine.

Kuna eeltoodud saagi eelteated ei luba loota pakkumise kergenumist, võib arvata, et teraviljahindade tase püsib edasi madalseisus. Olukorra paranemine võib tekkida alles nisukasvatuse piiramise tagajärjel, mis võimalus aga tõenäoliselt ei anna turuseisundi paranemiseks k. a. tulemusi.

Väljasturu teraviljahindade kujunemine ei puuduta otseselt meie põllumajandust, kuna meie tootteraviljahindade tase on senini olnud kindlustatud ning ka k. a. kokkuostuhind arvatavasti palju ei muutu. Küll mõjustavad aga säärase seisundi pikema kestusel tõenäoliselt madalad teraviljahinnad ebasoodsalt loomasaaduste turge, kuna selle tagajärjel võib loomasaaduste toodang näidata suurenumist.

Vastupidiselt teraviljaturuseisundile on olukord kujunenud võiturul. Alates 1934. a. on meie võihind Inglises näidanud pidevat tõusu. Nii oli meie võihinnanoteering Manchesteris (aasta esimese 7 kuu keskmiselt) š. cwt: 1934. a. — 73 š., 1935. a. — 87 š., 1936. a. — 103 š., 1937. a. — 106 š. cwt., 1938. a. 119 š ja 1939. a. — 120 š. cwt. Ühes võihinna paranemisega on näidanud paranemist ka meie või suhteline seis teiste maadega. Soome võihind oli, näit., 1935. a. (7 k. keskmiselt) ligi 13%, kuid k. a. ainult 4% kõrgem kui eesti võihind Manchesteris.

Võiturseisundi kujunemise edasiste väljavaadete kohta tuleb märkida, et eeldused seisundi paranemiseks on üldiselt rahuldavad. Võlpakkumine ookeanitaguseist maist

on võrdlemisi tagasihoidlik ning Euroopa mõnest tähtsamast karjamajandusmaast väheneb või väljavedu võrreldes m. a. Nii veeti Inglisse k. a. juulis võid Uus-Meremaalt ja Austraaliast 546 600 kasti m. a. sama kuu 697 400 kasti vastu. Taanist oli või väljavedu juulis 7% väiksem võrreldes m. a. sama kuuga. Seega ei ole märgata tähtsamate võieksportmaade võlpakkumise suurenumist, küll aga teataval määral vähenemist. Kui aga seejuures käiks kaasa poliitilise pinevuse lõdvenemine, võiks võiturseisundi edasisi väljavaateid pidada enamvähem rahuldavaiks, kusjuures hindade arengus võib jätkuda tõusutendents k. a. II poolel.

Päämajandusele järgmise tähtsusega on meie põllumajanduses seapidamine. Nimetatud tootmisala saadusi eksporditakse peamiselt peekonina ja viimaseil aastail ka elussigadena. Meie peekonihind Inglises püsis võrdlemisi stabiilsena 1934—37. a. (7 kuu keskmine 81—84 š. cwt.), kusjuures m. a. tõusis hind erakordselt 93 š-le. K. a. esimese 7 kuu keskmiselt nõrgenes aga hind 87 š-le cwt., s. o. 5 š. madalamale kui m. a. Seejuures ületab aga k. a. hind 1934—37. a. hindade seis. Siseturul on aga peekonihind olnud tänava võrdlemisi soodus, s. o. 7 kuu keskmiselt 95 s. kg (esimene sort) m. a. sama aja 87 s. kg vastu. Peekonihind on siseturul tõusnud seetõttu, et tänava elussigade ekspordiks on olnud soodsaid võimalusi. Siseturul on sealihahinnad püsinud veidi madalamal tasemel kui m. a. Nii oli Tallinnas k. a. esimese 7 kuu keskmiselt sealihahind 74 s. kg m. a. sama aja 77 s. vastu. Sealihahindade edasise kujunemise kohta võib märkida, et k. a. teisel poolel võib loota võrdlemisi stabiilset turgu. Aasta lõppkuul ja tuleva aasta algul hooajaline pakkumise suurenumine ei too tõenäoliselt kaasa suuremat hindade nõrgenumist, kui see on tavaliselt toimunud hooajaliselt.

Teiste loomaliikide lihaturg on k. a. nõrgem kui m. a. Võrreldes m. a. juuli hindadega nõrgenes Tallinna loomaturul k. a. juulis keskmiselt veiselihahind 19%, vasikalihal — 17% ja lambalihal — 7%. Veise- ja vasikalihahinna nõrgenemine on tingitud pakkumise suurenumisest, mis loomasöödapuuduse kartusel võetakse juba varakult ette.

Kuna sellise olukorra parandamiseks ja söödapuuduse kõrvaldamiseks on Valitsus hakanud tegema korraldusi, võib loota, et lihaturul k. a. jääb ära tunduvalt nõrgenemise kestmine. Seega olukorra kujunemine lihaturul sõltub suurel määral ettevõetavaist korraldustest.

Kanamunahinnad näitasid 1934. a. alates kuni m. a. pidevat tõusutendentsi. Nii oli näit. Inglisse imporditud 1000 kanamuna hind kuldfrankides vastavalt aastail järgmine: 1934 a. — 48,61 fr., 1935. a. — 49,51 fr., 1936. a. — 50,89 fr., 1937. a. — 53,29 fr. ja 1938. a. — 55,53 fr. K. a. avaldub aga teatav murrang senises arengus. Nimelt on viimastel kuul Inglises langenud kanamunade hind alla m. a. taseme, mistõttu välisurgudel keskmine saadav munahind oli, näit., juuli lõpul ja aug. algul 20 s. kg kohta madalam kui m. a. samal ajal. Kanamunaturu nõrgenemine võrreldes m. a-ga tuleb panna suures osas poliitilise olukorra kujunemise selgusetusele. Selle tagajärjel on kanamunade kui suhteliselt kallil toitaine tarvitamine jäänud väiksemaks. Teisalt võib ka märkida kanamunade pakkumise suurenemist maailmaturul ja seda eriti Taanist.

Edasiste väljavaadete kohta välisurkul võib tähendada, et kanamunaturuseisundi kujunemine toimub teatavasti hooajaliselt, kusjuures munahind kõigub suures ulatuses. Kuna detsembrist, mai-juunini esineb tavaliselt peagu pidev langus, näib olevat tõenäoline, et munahinna madalam tase saavutati juulis. Seega võib loota lähemal ajal munahindade arengusuunas üldiselt tõusutendentsi, mõningate ajutiste hindade nõrgenemisuhtedega. Siseturul kujuneb aga hinnamääraks riiklikult kindlustatud kanamunade hind, mis talvekuul tõuseb teatavasti kr. 1.30 kg.

Lihaturul püsib tänava kindel tendents, kusjuures 7 kuu keskmiselt on hinnatase välisturul k. a. keskmiselt kõrgem kui varem aastail pärast agraarkriisi. Nii on meie linahinna (Võru-Petseri R) noteering Dundees 7 kuu keskmiselt viimastel aastail kujunenud järgmiselt (£ tn): 1934 a. — 60 £, 1935. a. — 85 £, 1936. a. — 66 £, 1937. a. — 85 £, 1938. a. — 68 £ ja 1939. a. — 86 £. Seega on olukord lihaturul võrdlemisi soodus võrreldes eelmiste aastatega. Edasiste väljavaadete kohta on praegu veel vara öelda midagi kindlat, kuna k. a. kasvupindade kohta puuduvad andmed. Arvestades aga mitmesuguseid teisi tegureid, võib loota, et linahindade kujunemise eeldused on siiski üldiselt rahuldavad.

Teiste vähemtähtsate põllumajandussaaduste, näit. naahindade, väljavaadete kohta võib tähendada, et nende turg püsib loodetavasti stabiilsena edasi. Mis puutub aedsaaduste hindadesse, siis näit. õunaturul tänava kujuneb pakkumine suuremaks kui m. a. ning selle tagajärjel hinnad võivad nõrgeneda. Soome on võimalik eksportida õunu 300 tn, kuid teisisse maisse teeb hinnaküsimus raskusi. Teiste aedsaaduste kohta võib märkida üldiselt rahuldavaid turustamisväljavaateid.

Kokkuvõttes võib tähendada, et vaatamata välisurkude hindade nõrgenemisele on meie põllumajandussaaduste hindade kujunemise väljavaaded siseturul üldiselt rahuldavad. Seejuures aga majanduspoliitilised korraldused hinnataseme stabiliseerimiseks ja turustamisvõimaluste loomiseks osutuvad tunduvalt tarvilikumaks kui m. a.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

PÕHIANDMEID KAUBANDUSE JA TRANSPORDI KOHTA.

BASIC DATA ON ESTONIAN TRADE AND TRANSPORT.

Neil päevil ilmus Majandusloenduse vihik III, mis toob andmeid kaubanduse ja transpordi kohta. See on teiseks väljaandeks 1937. a. korraldatud majandusloenduse and-

mete avaldamisel. Mäletatavasti ilmus kevadel vihik käsitööstuse kohta, kuna lähemal ajal ilmub andmestik tööstuse kohta.

Asjaajamunud väljaanne esitab olulise and-

mestiku kaubanduse, arvatud ühes ka teenustekaubandus ja speditsoon, ning reisibüroode ning transportettevõtete kohta.

Eesti oli esimesi riiki, kes teostas kaubandusloenduse pärast Rahvusvahelise Statistikainstituudi Ateena kongressi otsust 1936. a., mille järgi soovitati kõigil riigil korraldada kaubandusloendusi.

Kõik loendatud kaubandusettevõtted liigitati vastavalt kaubeldavate hüviste iseloomule kolme kaubandusharru: a) kaupadekaubandus, b) teenistukaubandus, c) speditsoon ja reisibürood. Transport-ettevõtted liigitati a) veettevõtteks ja b) laevandusettevõtteks.

Kaupadekaubanduse alal tegutsevad ettevõtted liigitati oma põhifunktsioonide kohaselt jae- ja hulgikaubandusettevõtteks, millelised omakorda liigitati 1) ärialade, 2) äri-

tüüpide ja 3) ettevõtte juriidilise struktuuri alusel.

Nende üldiste tunnuste alusel esitatakse ilmunud vihus 52 mätmesugust tabelit, millised võimaldavad väga paljudest lähtekohadest ülevaadet meie kaubandusstruktuurist. Olgu siin mainitud olulisemat, et vihk toob andmeid ettevõtete arvu, töötajate arvu, läbimütikide, laoseisude, varade võõrkapitalide ärikulude kohta, kõiki nimetatud andmeid üksikasjastades ja detailiseerides veel regionaalselt. Kuid pealeselle on toodud andmeid veel firma vanuse, äriruumide, seinte ehitusmaterjali, põrandapindala, kütte- ja valgustusviisi, ettevõtete tegevuse sesoonsuse ja kaubandusettevõtete kontsentratsiooni kohta.

Nimetatud andmestik peaks täitma suure lünga meie senises andmestikus, kuna senini puudusid üksikasjalised andmed meie kaubandusettevõtete kohta.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa kinnitatud projekti ja kirjelduse kohaselt.

● Põhja Paberi- ja Puupapivabrikute A/ü-le tema puupapi- ja paberivabriku jaoks, Tallinnas, Tartu m. 99, elektromehaanilise töökoja ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõtte selles osas töötab kuni 10 töölisi. Jõuandjaks el.-mootor 1,25 HJ. Remonditakse elektrimasinaid ning tehakse parandusi elektrijuhtmestikus ja aparatuurides.

● Põhja Paberi- ja Puupapivabrikute A/ü-le tema Tallinnas, Tartu m. 86 asuvas ning ümberkorraldatavas paberi- ja puupapivabrikus puidukillustamis- ja sortimisosakonna ümber- ja juurdeehitamiseks ning sisseseadmiseks. Ettevõtte selles osas töötab kuni 50 töölisi. Jõuandjaks 21 el.-mootorit koguvõimsusega 599,5 HJ. Killustatakse ja sorditakse puitu paberi valmistamiseks.

● A/s-le Tsemendivabrik „Port-Kunda“, tema Kunda linnas, Virumaal asuvas tsemenditööstuses väljuvkuumuskatla ja selle hoone korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõtte selles osas töötab 1

tööline. Kasustatakse pöörlevaist ahjudest tulevad kuumad gaasid aurusaamiseks.

● J. Joonsaarele, Saarde vallas, Pärnumaal, Kilingi-Nõmme läheduses asuva „Rinnaku“-nimelise nahavabriku ümberehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 10 töölisi. Jõuandjaks lokomobiil 5 HJ. Pargitakse nahku.

● M. Lippe'le, Tallinnas, Kappeli 11 asuvas ning ümberkorraldatud ja sisseseatud vorstitööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 5 töölisi. Jõuandjaks el.-mootor 5 HJ. Valmistatakse vorste ning teisi liha-saadusi, keedetakse ja suitsutatakse sinke.

● Ontika kartuliühingule, Ontika asunduses, Virumaal asuva piiritustööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 3 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 10 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● O. ja A. Kahro'le, Laatre vallas, Valgamaal, ümberkorraldatud ja sisseseatud telliskivi tehaseis ja saeveskis töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 12 töölisi. Jõuandjaks lokomobiil 65 HJ ja naftamootor 30 HJ. Valmistatakse telliskive ja põlluturusid ning saetakse metsa ehitusmaterjaliks.

● F. Raudik'ule, Tallinnas, Kotsebue 18 ning Tallinnas, Kotsebue 16-a asuva kurgisoolamistööstuse korraldamiseks ning sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 5 töölist. Jõuandjaks el.-mootor 1 HJ. Soolatakse ja marineeritakse kurke.

● F. ja K. Sassi'le, Tallinnas, Kopli 38 asuvas puutööstuses uue puumaterjalikuivatise ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 10 töölist. Jõuandjaks 2 el.-mootorit üldvõimsusega 9 HJ. Valmistatakse igasugu mööblit, uksi, aknaid ja puutreppe.

● A/s. Joh. Kahu & Ko'le, Kuressaares, Pikk 47 asuva villatööstuse ümberehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 15 töölist. Jõuandjaks gaasimootor 30 HJ ning el.-mootor 17,8 HJ. Kraasitakse ja kedratakse villa ning kootakse kangaid.

● G. Raudsepale, Tallinnas, Liivalaia 52 asuva vooditööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 10 töölist. Jõuandjaks 2 el.-mootorit üldvõimsusega 1,6 HJ. Valmistatakse metalltoruvoodeid ning neile traatpõhju.

● Esso Kartuliühisusele, tema Haljalas, Virumaal, asuva piiritustööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 4 töölist. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● U/ü-le „Ratner & Ko“, Tallinnas, Narva m. 71 asuva ning „Progress“ nime all töötanud ja nüüd ümberkorraldatava šokolaadi-, kompveki- ja biskviiditööstuse üleviimiseks uude asukohta Tallinnas, Lennuki 43 ning seal ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 30 töölist. Jõuandjaks 5 el.-mootorit üldvõimsusega 29 HJ. Valmistatakse kompvekke, šokolaadi ja biskviiti.

● O/ü-le „Noor-Eesti Kirjastus“, Tartus, Kastani 38 asuva trüki- ja köitekoja ümberehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 28 töölist. Jõuandjaks 7 el.-mootorit üldvõimsusega 10 HJ. Trükitakse raamatuid, ajalehti ning teisi trükitöötooteid.

● Shell Company of Estonia, Ltd'ile, Tallinnas, Merepuiestee 17, seada sisse Kanepis, Võrumaal, R. Abeli kaupluse ees bensiinimüügi-automatjaam õigusega hoida maa-aluses paagis kuni 2760 l. bensiini.

● ETK-le Tallinnas, Narva m. 27, seada sisse Irboska jaama juures, Senno vallas, Petherimaal bensiinimüügi-automatjaam õigusega hoida maa-aluses paagis kuni 2180 l. bensiini.

● ETK-le Tallinnas, Narva m. 27, seada sisse Veriora vallas, Võrumaal, Veriora Majandusühingu kaupluse ees bensiinimüügi-automatjaam õigusega hoida maa-aluses paagis kuni 2180 l. bensiini.

● ETK-le Tallinnas, Narva m. 27, seada sisse Kanepi vallas, Võrumaal Kanepi Majandusühisuse kaupluse ees bensiinimüügi-automatjaam õigusega hoida maa-aluses paagis kuni 2180 l. bensiini.

● O/ü-le „H. Graf & E. Jürgens“, Tallinnas, Tulika 19/21 asuvas laki- ja keemiasvabrikus vaatide laohoone ja garaaži ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 12 töölist. Jõuandjaks diiselmootor 16 HJ ja 3 el.-mootorit üldvõimsusega 5,6 HJ. Valmistatakse õli-, piiritus- ja tselluloidlakkke ning mitmesuguseid värve.

● Balti Puuvilla Ketramise ja Kudumise Vabriku A/s-le, Tallinnas, Kopli 35 asuvas puuvillaketramis- ja -kudumisvabrikus kivist puuvillalao ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks.

● Narva Linaketramise Manufaktuuri Ühisusele, tema Narvas asuvas linaketramis- ja -kudumisvabrikus tööstushoone nr. 85 ümberehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 427 töölist. Valmistatakse linast niiti, lõnga ja riidet.

● „Eesimene Eesti Sooltööstus“ omanikule N. Golstein'ile, tema Tallinnas, Vilmsi 53 asuva sooltööstuse üleviimiseks Tallinnas, Raevalla 3 ning seal ehitamiseks, korraldamiseks ning sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 32 töölist. Jõuandjaks 3 el.-mootorit üldvõimsusega 5 HJ. Puhastatakse ning töötletakse tapamajadest saadavaid toorsooli ja põisi.

● H. Ungern-Sternberg & Ko-le, Viljandis, Mõisa tee 12 asuva mehaanikatöökoda ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes töötab 60 töölisi. Parandatakse autosid, valmistatakse auto- ja autobuste kereid ning tehakse muud mehaanikatööd.

● Järve-Ontika Asunikude Kartuliühisusele, Kohtla-Järves, Virumaal, asuva „Järve“ piiritustööstuse korraldamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes töötab 4 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● Palu Kartuliühisusele, Palu asunduses, Järvamaal asuva „Palu“ piiritustööstuse korraldamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes töötab 4 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 15 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● Koigi Kartuliühisusele, Koigi asunduses, Järvamaal, asuva „Koigi-Peetri“ piiritustööstuse korraldamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes töötab 4 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 18 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● Erastvere Kartuliühisusele, Erastvere asunduses, Kanepi vallas, Võrumaal, asuva

„Erastvere“ piiritustööstuse korraldamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes töötab 4 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 12 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● H. Lueder, D. Kügelgen, M. Tröbst ja K. Kirschstein'ile, Kundas, Viru maakonnas asuva „Varangu“ piiritustööstuse korraldamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes töötab 4 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 8 HJ. Toodetakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● J. Viira ja A. Arro'le, Tallinnas, Len-nuki 25 asuvas ning ümberkorraldatud vortitööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 5 töölisi. Jõuandjaks el-mootor 6 HJ. Valmistatakse suitsu-, tee-, maksa- ja teisi vorste ning keedetakse ja suitsutatakse sinke.

● J. Millistver'ile, tema Viljandis, Vaksali 4 asuva ning ümberkorraldatava mööblitööstuse üleviimiseks Viljandisse, Kõstri 15 ning seal ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes töötab 8 töölisi. Jõuandjaks el-mootor 4,8 HJ. Valmistatakse mööblit, uksi, aknaid ja ärde sisustisi.

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

Võiturseisundi kujunemine toimus m. n. enamvähem sarnievalt e. n-ga., kusjuures hindades ei olnud erilisi muutusi. Tegelik vöihind Manchesteris on võrreldes m. n. langenud 2 š cwt-lt. Londonist ja Saksast saadav hind jäi aga endisele tasemele. Vastavalt hindadele ja väljaveetud vöikoguste vahelkordade kujunemisele üksikute turgude järgi noteeriti meie eksportvöihinnaks 144 s. kg franko saatejaam. Tendents vaikne.

Piimatoodangu kujunemine maailmas k.a. I poolel näitas veidi suurenemist võrreldes m.e. sama ajaga. K.a. teisel poolel ja tuleva aasta algul sõltub piimatoodangu kujunemine suure osas heinatoodangust, mis on tänavu piimatootjais mais erinev. Nii on näit.

heinasaak Hollandis, Taanis, Norras, Rootsis, Soomes, Lätis, Leedus ja Eestis isegi alla ikeskumist. Keskpäraseid ja paremaid heinasaake oli olnud Saksas, Jugoslaavias, Itaalias ja Prantsuses, kuna hea heinasaak oli Poolas, Ungaris, Bulgaarias, Šveitsis ja Inglises. Seega eeldused piimatoodangu kujunemises söötade seisukohalt eksportmaals on halvemad kui m. a.

Vöitagavarade seis Inglises näitas juulis suurenemist. Nii arvestati juuli lõpul vöitagavarade seis 1.255 000 kastile, olles seega 150 000 kasti võrra suurem kui juuli algul. Seejuures on aga vöitagavarade seis k. a. siiski üle 100 000 kasti madalam kui m. a. samal ajal.

Või väljavedu Taanist on k. a. vähenenud võrreldes m. a. väljaveoga. Nii eksporditi võid Taanist juulis 7% ja k. a. esimese 7 kuu jooksul 8% vähem kui m. a. vastaval ajal. Saksa veeti võid Taanist k. a. 10%

enam, kuid Inglisse 15% vähem kui m. a. esimesel 7 kuul. Eestist veeti võid juulis väl- ja 1843 tn m. a. sama kuu 2182 tn vastu. K. a. esimesel 7 kuul eksporditi võid 8763 tn, s. o. 8% enam kui m. a. samal ajal.

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Tallinnas noteeriti 14. VIII ekspordijuustule, mis on vanem kui 120 päeva, endised hinnad:

	Juusturatta raskus		Juusturatta raskus	
	80 kg. ja üle	alla 80 kg.	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
12 A palli	120 s. kg.	110 s. kg.	12 A palli	150 s. kg.
12 B "	117 " "	107 " "	12 B "	142 " "
11 A "	118 " "	108 " "	11 A "	143 " "
11 B "	115 " "	105 " "	11 B "	130 " "
10 ABC palli	103 " "	106 " "		

Siseturu-juustuhinnaks noteeriti šveitsi juust 110—125 s. kg, hollandi juust 95—105 s. kg, baksteini juustu 95—105 s. kg, ja tilsiti juust 109—115 s. kg.

Konservjuust noteeriti rasvasisalduse jär- gi: juust, mille kuivaines on 35% rasva, 100—110 s. kg, 45% — 130—160 s. kg ja 50% — 170 s. kg.

Ühes riikliku juurde maksuga saavad juustutööstused eksporditava šveitsi juustu

eest praeguse võihinnataseme juures järgmist hinda:

Juutueksport näitab endiselt tõusu. Nii eksporditi juulis 29166 kg 32090 kr väärtuses m. a. 11425 kg 12584 kr vastu. Kokku ulatub 7 kuu ekspord 185069 kg m. a. 112788 kg vastu, s. o. 64% enam. Väärtuse järgi on tõus võrreldes m. a-ga 76%, millest ilmneb, et on saadud ka kõrgemaid hindu. Eksporditud juustust on suurem osa läinud Saksale, kuna teiste turgude osatähtsus on väike.

Aug. esimesil nädalail oli Saksa juustururil elav nõudmine ja hinnad püsivad.

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul püsivad hinnad. Eesti peekonihinnaks noteeriti Londonis endiselt 89 š. cwt, samuti jäi endiseks peekonihinna-noteering Tallinnas. K. n. maksavad Lihaekspordi tapamajad peekonisigade eest järgmisi hindu:

Tapakaalud	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60 —72 kg.	110	105	99	Sise-

55,5—59 "	105	101	95	turu-
72,5—75 "	105	101	95	hinnad
75,5—80 "	101	97	94	

Elussigade hindadeks noteeriti:

120—160 kg. rasked	67 s. eluskaalu-kg.
üle 160 " " "	61 " " "

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunahindade kujunemine toimus m. n. Inglises üldiselt tõususuunas, kusjuures meie munahinnaks osutus 9/9 š d (120 tk. — 15,5 lb). Saksast saadav hind näitas aga paranemist. Seetõttu kujunes ka meie ekspordimunade kalkultatsioonihinnaks 75 s. kg

e. n. 69 s. vastu. Riiklikult kindlustatud hinna tõttu noteeriti meie ekspordimunadel endine hind, s. o. 85 s. kg franko kogumispunkt. Siseturumunade hinnaks noteeriti 70 s. kg franko kogumispunkt. Tendents püsiv.

Kanamunaturuseisundi edasises kujunemises näib avalduvat paranemine. Kanamunatoodangu arengus on viimaseil nädalail ilmenud tähtsamais eksportmais tunduv vähenemine, mis loodetavasti toob kaasa kanamunaturu muutumise senisest kindlamaks. Seega peaks lähemal nädalail jätkuma hooajaline hindade paranemine.

Kanamunade väljavedu Eestist oli k. a. juulis 5 076 000 tk. m. a. sama kuu 6 480 000 tk. vastu. K. a. esimesel 7 kuul tõusis ka-

namunade väljavedu 34,2 milj. tk-le m. a. sama aja 25,2 milj. tk. vastu. Seega on kanamunade väljavedu suurenenud tänavu 36%.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s. paar:

Tallinnas	9—10
Tartus	9—11
Viljandis	9—10
Valgas	9—11
Rakveres	9—10
Pärnus	10—11
Narvas	9—11

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad püüsid endisel tasemel. Nii noteeriti 14. augustil s. a. Tallinna kohta järgmised piimahinnad: I valiku rõõskpiim lahtiselt müügil piimakauplustele 12 s. l. ja müügil piimatööstustele 10 senti liiter. II valiku rõõskpiim lahtiselt müügil piimakauplustele 10 s. l. ja müügil piimatööstustele 9 senti liiter. Piimanõudmise ja -pakkumise vahetõrge endine, nõudmine on veidi suurenenud.

Viimaste päevade põuased ilmad on mõjunud halvavalt karjatamisoludele. Kui varemalt Tallinna ümbruses karjatamisolud olid enam-vähem soodsad, siis nüüd põua tõttu on karjamaad söödud paljaks ja kuna heina-

maadel ka ädalakasv kuiva tõttu on seismas, siis piimatoodangus esineb langus.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalil senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	17—18	—	14—15	12
Tartus	16—17	13	—	10
Narvas	14	—	—	8
Viljandis	15	—	—	10—11
Pärnus	16	12	—	10
Rakveres	14	—	—	9—10
Valgas	15	—	—	10
Võrus	—	—	—	9—10
Paides	—	—	—	9

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

M. n. näitasid teraviljahinnad langust, nagu seda; e. n. hinnatõusu puhul oli juba näha, ette. Maailma-teraviljaturul püüsid ikkagi m. a. tagavarade kui ka k. a. paremate kui keskmiste saagiväljavaadete mõju all. Olgugi et teated põuakahjustuste üle vahetevahel on mõjutanud börside noteeringuid, töötab saak ametlikke kui ka erahinnangute järgi kujuneda; paremaks kui rahuldavaks. Erarahinnangute järgi loodetakse talinisisusaaki P.-Am. Ühendriigis kujunevat 518 546 milj. buš-le ja suvinisisusaaki 171 210 milj. buš-le. Kanada tänavust saaki hinnatakse 375—393 milj. (buš-le. P.-Am. Ühendriige maisisaaki hinnatakse 2 459—2 544 milj. buš-le.

Nisuhinnaks noteeriti m. n. keskmiselt Liverpoolis 7,42 kr. e. n. 7,68 kr. vastu, s. o. 3,4% vähem, Chicagos 9,07 kr. e. n. 9,16 kr. vastu, s. o. 1,0% vähem ja Winnipegis 7,32 kr. e. n. 7,53 kr. vastu, s. o. 2,8% vähem.

Rukkiahind näitas peagu samasugust langust nagu nisuhindki. Chicagos noteeriti nädala keskmiselt rukkiahinnaks 6,08 kr kv e. n. 6,20 kr. vastu, s. o. 1,9% vähem, ja Winnipegis 5,62 kr e. n. 5,78 kr. vastu, s. o. 2,8% vähem.

Maisihind näitas m. n. väikest tõusu — e. n. 6,39 kr-kt 6,46 kr-le, s. o. 1,1%.

Sisemaal m. n. teraviljaturg elavnes, kuna paljudes kohtades on rukkipeksuga

tehtud algust ja uudserukist lastud turule. Uudserukis on mihuselt hea; hinnad kõrge-
mad, peamiselt ca 16—17 s. kg-lt. Uudse-
rukis on ilmunud turule peagu kõigis lin-
nades. Viimase nädala soojad ja päikese-

rikkad ilmad on soodustanud peksutöid. Va-
rasemad suviviljad on soojade ilmade tõttu
niivõrd valminud, et nende koristamisega on
tehtud algust juba laialdaselt.

LINATURG. — FLAX MARKET.

Seisund linaturul on suviselt vaikne. Teh-
tinguid on õige vähe. Ketrusvabrikud muret-
sevad väiksemaid partiisid ainult päevatar-
viduse katteks ja on ootaval seisukohal uue
saagi suhtes.

Balti riigest Lätis ja Eestis on tagavarad
minimaalsed ja nende realiseerimise üle ei tun-
ta muret. Leedus olevat veidi enam lina ta-
gavaraks. Väikeste tagavarade tõttu seisab
turg ka tagasihoidliku nõudmise juures kind-
lana.

Lääne-Euroopa riiges ollakse ametis lina-
koristamis- ja saagikuivatamis- ning trans-
portimistöodega, mille tagajärjel töötajad lina-
leotamiselt ja -harimiselt on tõmmatud tagasi
ja seetõttu ei tule ka haritud lina kuigi palju
müügile.

Läti liivoonia lina noteeritakse £ 87 R-
sordi alusel ja Võru-Petseri £ 86 R-sordi alu-
sel cif.

Linahindade noteerimiskomisjoni koosole-

kul 11. aug. k. a. noteeriti Tallinna Börsil
lina-kokkuostuhinnad riiklike standardsortide
alusel franko kokkuostja ladu kg-lt s.:

	Võru- ja Petserimaal	Mujal Eestis
R	138	136
HD	129	127
D	120	118
OD	111	109
LOD	102	100
H	93	91
Takk I sort		91
Takk II sort		81
Takk III sort		71
Ehitustakk		15—20

Tendents püsiv.

Tehinguid siseturul linaga praegu ei ole,
vast ainult mõned väiksemad partiid on jae-
kaupmeeste käest läinud eksportöride kätte.

Linakoristamisega tehti juba algust neis
rajoones, kus lina on varem külvatud, nagu
Vigalas, kuid ka Petserimaal Lauras ja Irbos-
kas.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Õunaturg on paisunud juba suureks. Ilu-
saast suviõumtest, nagu valge klaar j. t.,
nõutakse kuni 80 s. kg, varisenud praak-
õunu pakutakse 15 s. kg. Samuti on toodud
müügile ka juba pirne. Neist nõutakse 30—
80 s. kg. Õunte eksport ei ole veel alanud.

Marjaturg on jäänud juba väiksemaks.
Rohkesti pakutakse veel punaseid sõstraid,
nõudmine nende järele on hea, kuna p. sõst-
rad lähevad mahlade ja konservide valmis-
tamiseks. Sõstarde ja karusmarjade hinnad
püsivad e. n. tasemel, tõusnud on vaarikate
ja mustikate hinnad, esimesed 25—35 s.,
teised 5—7 s. kg-lt.

M. n. lõpul ilmus müügile esimesi avamaa-
tomiteid, mistõttu tomatihind langes järsku
poole madalamale. Avamaa-tomateid paku-

takse 50 s. kg, kasvumajatomateist nõutakse
kuni 1 kr. kg.

Petseri kurkide hind on veidi tõusnud ja
neist nõutakse kuni 20 s. kümnest. Hinna-
tõusu on põhjustanud nähtavasti kuivus, mis
kipub lõpetama kurgisaaki enneaegu.

Aedsaaduste hinnad noteeriti Börsikomi-
tee juures 11. VIII järgmiselt:

Õunad, eksportikõlblikud, suvisordised,
pakkumiskuludeta, franko kokkuostupunkt
24 s. kg. Tendents selgusetu.

Mustsõstrad, eksportikõlblikud, pakkimis-
kuludeta, franko kokkuostupunkt I valik
50 s. kg, II valik 47 s. kg. Tendents püsiv.

Punased sõstrad, pakkimiskuludeta, fran-
ko kokkuostupunkt, rootsudega (kobaravar-
tega) 8 s. kg, ilma rootsudeta 15 s. kg.
Tendents püsiv.

Kurgid, konservimiseks (kg sisaldab 10—15 tk), franko kokkuostukoht 9 s. kg. Tendents püsiv.

M. n. jooksul 7.VIII — 13. VIII eksporditi:

Peakapsaid 678 kg — Soome.

Lillkapsaid 606 kg — Soome.

Tallinna turul maksus jaemüügil 14. VIII:

	s. kg.		s. kg.
Onnad	15—60	Vaarikad	70—85
Pirnid	80—80	Karusmarjad	20—65

	s. kg.		s. kg.
Kirsid	45—130	Rabarber	8—10
Sõstrad, punased	16—18	Melon	100
Sõstrad, valged	20—25	Jõhvikad	40
Sõstrad, mustad	55—60		s. tk.
Mustikad	30—35	Lillkapsas	5—35
Põldmarjad	60—65	Kurgid	5—10
Tomatid	50—100	„ petseri, 10 tk.	10—20
Sibulad	25—30	Kurgid, hapend.	2—8
Peakapsas	10	Sibul, roheline	1—2
Kaalikas	15—20	Seller	4—8
Peet	18—20	Apelsinid	20—25
Salat	30—35	Sidrunid	13—15
Spinat	30		s. kimp
Kartul	6—7	Porgand	5—10
Hernekaunad	25—30	Redis	5—10
Aedoakaunad	20—25		

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. kestel veeti välja värsket kala ja elusvähke 16,240 kg, sellest angerjat 12,900 kg, haugi 2,750 kg, latikat 950 kg, koha 880 kg ja vähke 760 kg.

Väljaveetud angerjakoguses esines rändangerjat 8 000 kg ja paikangerjat 4 900 kg. Rändangerjast maksti rannikul 160—165 s. kg, paikangerjast 135 s. kg.

Haugi eksporditi Rootsi ja Šveitsi;

Latikat — Soome;
Koha, peamiselt Pärnu lahe toodangust, läks Rootsi;
Vähke 760 kg — 22 000 tk. — saadeti Rootsi.

Siseturukalakaubanduses valitseb endine seisund. Kestvate kuumade ilmadega tuleb värsket kala müügile vähe ja seegi mitte küllalt rahuldava mihusega. Turule lähemaist püügikohtadest väikesis koguseis tudud elusvärskete kala leiab kohe kõrgema hinnaga ostjaid, kuna nõrgema mihusega kauba järele on nõudmine väike, kuigi kaubitsejad pakuvad seda alla sisseostuhinna.

Sisevetes suurenes latikasaak. Välismaale nõudmisi latikale ei ole. Toodang paigutatakse siseturule. Müügihind kõikus 20—40 s. Parima valikuga suuri latikaid pakuti 40 sendiga, keskmisi 20—30 s. kg. Koha müügil vähe, müügihind 100—130 s. kg. Narvas elusvärskete (kohalik) kohast nõuti kuni 150 s. kg.

Lõhi ja iherus (mereforell) puudus müügil. Angerjasaak keskmine. Kõrgete eksporthindade tõttu angerjaile siseturul nõudmine väike. Suurist rändangerjaist nõuti Tallinnas kuni 220 s. kg, Tartus kuni 250 s. kg, väiksemat (kollane) paikangerjat müüdi 150 s. kg. Tallinna turul oli müügil Matsalu lahe linaskit 40—50 s. kg ja väikesi kokri 25—30 s. kg. Tartu turul müüdi eluslinaskit 50—60 s. kg. Räämekaubanduses valkne tegevus. Mõned väikesed kogused räimi müüdi Tallinna turul 30—35 s. kg, laupäeval lan-

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalas		1939. a.	1938. a.	1937. a.
	7./VIII 1939	31./VII 6./VIII 1939	1./I kuni 13./VIII	1./I kuni 14./VIII	1./I kuni 15./VIII
VOI (tonni) Butter (tons)	341,1	370,1	9146,2	8495,7	7840,7
Sellest:					
Saksa	64,0	78,8	2308,8	2418,2	2387,8
Inglise	277,1	305,3	6755,3	5860,4	4797,4
MUNAD (tuh. tk.) — Eggs (1000)	453	828	34673	23411	21714
Sellest:					
Inglise	288	288	15905	11469	2603
Saksa	61	540	16098	13682	19040
PEEKON (tonni) — Bacon (tons)	—	88,7	1842,0	1214,8	1211,7
LINA (tonni) Flax (tons)	—	53,7	5471,2	4287,4	4255,7
Sellest:					
Inglise	—	14,1	3235,1	1895,1	1577,3
Belgiase	—	—	92,5	40,9	201,5
Soome	—	—	235,5	317,7	289,8
Saksa	—	39,6	1849,6	998,1	1461,1
Prantsusse	—	—	172,2	342,2	592,3

ges hind 25—28 s. kg. Narva turul räimehind 30—35 s. kg. Kilusaak Tallinna lahes keskmise. Kalasadama kaudu tuli nädala kestel müügile ca 20 000 kg, millest maksti 20—25 s. kg, Tallinna turul müügihind 25—30 s. kg. Saaremaa rannavetes kilupüüki ei teostatud.

Tursasaak väike. Kalastatakse ainult Tallinna lähedasis rannavetes, sest soojade ilmudega tursk ei kannata kaugemat transporti. Tallinna turul püsis müügihind terve kalana 7—10 s. kg, lõigatuit 10—15 s. kg.

Lesti tuli müügile ainult lähemaist randadest hinnaga 35—40 s. kg. Saaremaa Vaigu rannas areneb lestakalastus rahuldavalt. Kalureile maksti 1—2 s. tükist. Kala realiseeriti peamiselt Kuressaare turul.

Kalakaubahindade - noteerimiskomisjoni koosolekul 14. aug. k. a. noteeriti järgmised elus- ja värskekala kokkuostuhinnad:

1. Angerjas — elus, ekspordikõlblik:
 - a) rändangerjas, must-valge, kaal alates 400 g. kr. 160 kg.
 - b) paikangerjas (kollane) kr. 135 kg fr. rannik. Tendents kindel.

2. Koha — värske, ekspordikõlblik alates 38 sm pik. — 80 s. kg fr. rannik. Tendents rahulik.
3. Haug — värske, ekspordikõlblik valik: 1—3 kg — 40 s. kg fr. rannik. Tendents rahulik.
4. Vähk — elus, alates 10 sm. pik. — 6 s. tk. fr. püügikoht. Tendents kindel.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s. kg:

	Tallinnas	Tartus	Narvas
Angerjas, värske	150—220	250	—
Siig, „	—	40—50	100—120
Koha, „	100—130	100—130	100—150
Haug, „	40—60	40—50	50—60
Latikas, „	30—40	20—40	30—40
Ahven, „	30—40	10—25	30—40
Vimb, „	35—40	25—30	30—40
Särg, „	—	10—13	—
Säinas, „	—	20—25	—
Linask, „	40—45	50—60	—
Koger, „	25—30	—	—
Räim, „	25—28	—	30—35
Kilu, „	25	—	—
Tursk, „	10—15	—	—
Lest, „	35—40	—	—
Elusvähk, „	6—20	—	—

INFORMATSIIONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

7. augustil 1939. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i> kuld: rahas ja kangides 40 908 672,37 välisraha 8 545 031,81 2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i> 920 938,44 3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i> kaubavekslid 8 785 281,89 põllumajandusl. 2 041 583,20 metsatööstusl. 25 098,89 10 851 914,58 4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i> valitsusele — teistele *) 11 897 654,42 5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i> <i>Property and Equipment</i> 3 464 722,97 6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i> 36 237 929,92 <hr/> <hr/> <p style="text-align: right;">112 824 864,51</p>	1. Põhikapital — <i>Capital</i> 5 000 000,— 2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i> 1 276 038,89 3. Eritagavarakapital 4 122 865,94 4. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i> a) pangatähed liikvel 51 100 205,— b) jooksvad arved: valitsuse 9 214 203,40 pankade 12 162 449,98 teised 2 219 736,44 23 596 389,82 5. Muud passiivad — <i>Other Liabilities</i> 27 729 364,86 <hr/> <hr/> <p style="text-align: right;">112 824 864,51</p>
--	--

Kattevara vahakord jooksvate kohustustega: } 66,20%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 763 057,27
Includes Ek. 763 057,27 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

SOOME.

Soome 1938. a. maksebilanss. —

Finnish Balance of Payments in 1938.

Soome maksebilansid viimase 10 aasta jooksul on kujuneud järgmisiks miljard. markades:

	Tulud välismaalt	Kulud välismaale	Saldo
1929	7,4	7,9	-0,5
1930	6,4	6,2	+0,2
1931	5,3	4,3	+1,0
1932	5,6	4,4	+1,2
1933	6,2	4,8	+1,4
1934	7,2	5,6	+1,6
1935	7,2	6,1	+1,1
1936	8,3	7,1	+1,2
1937	10,7	10,0	+0,7
1938	9,7	9,3	+0,4

Maksebilanss oli 1938. a. Soomele ebaedulisem kui aasta varem, kuid andis siiski 410 milj. margalise ülejäägi, mille väljaarvutamine on toimunud järgmiselt:

Soome 1938. a. maksebilansi tulude osas andis (milj. markades) eksport 8 415, tulud laevade lastimisest 10, sadamamaksud 80, prahid 635, väljarännanute rahasaadetised 100, välisturistidelt 250, tulud kindlustusist 160, posti-, telegraafi- ja raudteetulud välismaalt 10, välisriikide esinduste kulutused Soo-

mes 20, protsentidest 20, seega tulude osas kokku 9 700 milj. marka.

Soome kulutused ja maksud 1938. a. välismaale koosnesid (milj. mark.) impordi väärtusest, millest on arvatud maha Soome kindlustusseltsile makstud mere- ja veokindlustusrahad 25 milj. Smk. — 8 585, salakaubaveost 5, posti-telegraafi- ja raudteekuludest välismaale 20, välisesinduste kuludest ja rahvusvahelistest liikmemaksudest 35, rahasaadetisist väljarännanuile 20, matkamiskuludest välismaal 260, kindlustusmaksudest väliseltsidele 195, protsentidest riigilaenudelt 50, linnade laenudelt 30, eraäride laenudelt 90, kokku protsente laenudelt 170, kulude osa kokku 9 290 milj. Smk.

Väliskapitalide liikumise kohta ei ole kindlat ülevaadet. Konsolideeritud välisvõlg 1938. a. kestel vähenes 710 milj. marka, kuid seevastu Helsingi linn on teinud 4 uut laenu 20,5 milj. kr. ulatuses, samuti on lühiajalised välisvõlad kasvanud 60 milj. marga võrra. Lõpuks tuleb mainida, et Soome ostis 1938. a. kulda 120 milj. marga eest.

ROOTSI.

Sissevedu Rootsi 1939. I poolel. —

Swedish Imports in First Quarter of 1939.

1939. a. I poolel näitab Rootsi sissevedu tunduvalt tõusu võrreldes k. a. sama ajavahemikuga: 1939. a. I poolel imporditi Rootsi kaupu 1138,1 milj. kr. eest 968,9 milj. kr. vastu e. a. I poolel.

Kaubarühmade järgi on taimeriigisaaduste rühmas sissevedu vähenenud 99,6 milj. kr-le 115,3 milj. kr. vastu e. a. Tagasimineku on seletatav eeskätt kartulite, sibulate, maisi, kopra ja sojaubade ostude vähenemisega. Näib, et siin on tegemist vaid juhusliku sisseveo vähenemisega; nii vähenes kartulite sissevedu Rootsi e. a. hea kartulisaaugi tagajärjel. Kuid Rootsis esineb ka tendents suurendada söötumatust välisturgudest, ning seda eriti toitainetööstuses. Toitainetööstussaadusi imporditi Rootsi 1939. a. I poolel 46,5 milj. kr.

eest võrreldes 50,9 milj. kr-ga e. a. I poolel.

Kõigis teisis kaubarühmades on sissevedu suurenenud; mitteväärismetallide ja mitteväärismetallist toodete sissevedu on suurenenud 169,7 milj. kr-le 124,9 milj. kr. vastu e. a. Üksikuist aineist on eriti suurenenud nimetatud rühmas toorraua, vase, tina, tsingi ja mitmesuguste toodete sissevedu. Nende toorainete sisseveo suurenemine seletub kogu rootsi metallitööstuses valitseva soodsa olukorraga. Eriti on seda märgata masina- ja laevaehitustööstuses, millisele antud tellimuste täitmine võtab kauemat aega. Samuti on lugu ka rootsi tekstiilitööstuses. Kahe aasta eest kannatasid nimetatud tööstuse mõningad alad, eriti puuvillatööstus, suurte turustamisraaskuste all, mis osalt oli tingitud valmiskaupade

suurest sisseveost. Praegu on aga sisemaise tarvitus niivõrd suurenenud, et vaatamata valmiskaupade suurele sisseveele rootsi tekstiilitööstused on hästi koormatud.

Rootsi sisseveo tähtsaimas kaubarühmas, nimelt mineraalide rühmas, toimus impordi suurenemine esijoonel tagavarade soetamise poliitika tagajärjel. Selles rühmas suurenes sissevedu 185,7 milj. kr-le võrreldes m. a. 171,3 milj. kr. vastu. Praegugi jätkuvate suuremate investeerimiste tõttu rootsi majanduses suurenes masinate, aparaatide ja elektrimaterjalide sissevedu 108,0 milj. kr-le 89,3 milj. kr. vastu e. a. esimesel poolel.

Keemiatööstussaaduste ja transportvahendite turg Rootsis muutub aasta-aastalt paremaks. Keemiatööstussaaduste sissevedu oli 1939. a. I poolel 91,5 milj. kr. 72,0 milj. kr. vastu e. a. Keemiatööstussaaduste sisseveo

suurenemises on samuti teatud osa tagavarade soetamise poliitikal, eriti mis puutub farmatseutilisisesse tootesse ja väetisisesse. Transportvahendite sissevedu näis apr. ja mais täielikult lakkavat, kuid juunis ja juulis oli märkata sisseveo elavnemist. 1939. a. I poolel imporditi Rootsi transportvahendeid, muude hulgas esikohal autosid 86,3 milj. kr. eest 72,8 milj. kr. vastu e. a. Sellest imporditi juunis 1939. a. 18,8 milj. kr. eest.

Väiksema tähtsusega kaubarühmadest olgu nimetatud, et toornahkade ja karusnahkade sissevedu suurenes 1939. a. I poolel 30,4 milj. kr-le 23,6 milj. kr. vastu e. a.; savi- ja klaaskaupade import oli 19,7 milj. kr. eest 15,0 milj. kr. vastu e. a. Loomulikult on tähtsusetu puutööstussaaduste, tselluloosi ja paberi sissevedu, sest neist kaupadest imporditi Rootsi vaid mõningaid spetsiaalartikleid.

Toitainete hindade pidev kallinemine. — *Steady Increase in Food Prices.*

Riigipanga viimase ülevaate järgi jaekaubandusindeksi kohta jätkus Rootsis toitainete kallinemine ka juulis 1939. Üldindeks tõusis juuniga võrreldes 1,4 punkti: juulis 107,1, juunis 105,7. Jaekaubandusindeksi tõus on täielikult seletatav toitainete hinna tõusuga. Võr-

reldes juuniga tõusid hinnad juulis 1939. a. järgmiselt: või 7,5%, margariin 6,2% ja nisuleib 3,6%. Ka liha, munade ja kalade hinnad on tõusnud, kuid väiksemal määral. Alkohooljookide hind tõusis juulis 1939. a. 7,5% võrreldes juuniga s. a.

Paberi väljavedu 1939. a. esimesel poolel. — *Paper Exports in First Quarter of 1939.*

Paberi väljavedu on 1939. a. I poolel tunduvalt suurenenud võrreldes e. a.-ga. Ajalehepaberit eksporditi 91 500 tn 73 000 tn vastu e. a. 1939. a. I poolel saavutati ajalehepaberi väljaveos seniületamata kõrgpunkt 97 250 tn. Jõupaberit eksporditi 70 900 tn, 1938. a. I poolel 53 100 tn ja 1937. a. I poolel 91 800 tn, pakkimispaberit 51 400 tn, 1938. a. I poolel 32 600 tn ja 1937. a. I poolel 55 900 tn, pergamentpaberit 9 600 tn 1938. a. I poo-

lel 5 800 tn ja 1937. a. I poolel 12 000 tn. Nii on Rootsi tänavune paberi väljavedu, vaatamata tunduval suurenemisele, m. a.-ga võrreldes siiski väiksem kui 1937. a. I poolel.

1939. a. ajalehepaberitoodang olevat juba realiseeritud täielikult ette. Jooksvaid tellimusi ei suudetavat enam täita. Samuti olevat teostatud üksikuid müügitehinguid ka 1940. a. toodangu arvel.

ARGENTIINA.

Argentiina väliskaubandus 1939. a. I poolel. — *Argentine Foreign Trade in First Quarter of 1939.*

Argentiina väliskaubanduse üldlähikäik 1939. a. I poolel oli 11,5 milj. tn 1 414 milj. peso väärtuses 9,1 milj. tn vastu 1 460 milj. peso väärtuses e. a. Sellest langeb 4,8 milj. tn 611,4 milj. peso väärtuses sisseveole (e. a.

I poolel 4,9 milj. tn 743,3 milj. pesot), mis tähendab tagasiminekut väärtuses 18,2% ehk 135,9 milj. pesot.

Sisseveo poolel on esikohal (1938. a. I poolel) põletis- ja kütteenad 2 586 000 tn

116,5 milj. peso väärtuses (2 433 000 tn — 113,9 milj. p.). Järgnevad tekstiilkaubad 53 000 tn 90,1 milj. peso väärtuses (64 000 tn — 134,5 milj. p.), raud ja raudkaubad 399 000 tn 67,9 milj. peso väärtuses (338 000 tn — 68,0 milj. p.), masinad ja sõiduriistad 80 000 tn 65,1 milj. peso väärtuses (142 000 tn — 111,4 milj. p.), kemikaalid ja värvid 103 000 tn 47,1 milj. peso väärtuses (94 000 tn — 44,1 milj. p.), metallid 55 000 tn 32,4 milj. peso väärtuses (62 000 tn — 37,1 milj. p.), paber 104 000 tn 31,5 milj. peso väärtuses

(99 000 tn — 32,8 milj. p.), toidained 147 000 tn 30,3 milj. peso väärtuses (189 000 tn — 43,1 milj. p.), klaas- ja keraamikakaubad 1 028 000 tn 20,2 milj. peso väärtuses (1 155 000 tn — 23,5 milj. p.), kummi ja kummi-kaubad 6 000 tn 18,9 milj. peso väärtuses (5 000 tn — 16,3 milj. p.).

Riigest on Suur-Briti sisseveos esikohal 21,7% (18,8%), järgnevad ühendriigid 15,2%-ga (19,2%) ja Saksa 11,9%-ga (10,1%). Teiste riikide osatähtsus sisseveos on märgatavalt väiksem.

BELGIA.

Rasvasisaldus piimas vähemalt 30 kraadi. —

Fat Contents in Milk at least 30° in Belgium.

Senini müüdi Belgias piima (seda olulise-ma tähtsusega saadust rahvatoidus) väga mitmesuguse rasvaprotsendi-sisaldusega. Keh-tiv kord ei keelanud isegi õige madala mihu-sega piima müüki. Uue seadusega määratakse kindlaks minimaalne rasvasisaldus piimas 30-le kraadile (s. o. 30 g rasva ühes liitris piimas ehk 3%).

Selle seadusega piiritletakse ka „täispi-ma“ mihuse mõistet, millega taotletakse kõigi nende piimasaaduste tootjate huve, kes too-davad kvaliteetsaadusi. Pealeselle piima-tööstuses tarvitatava piimhappe maksuga reguleeritakse ja pidurdatakse või suvist üle-toodangut, millises abinõus nähakse samuti tervendavat mõju võiturul.

Piima- ja piimasaaduste müük siseriigis litsentsi alla.

Domestic Sales of Milk and Dairy Produce Subject to Licence.

Kuninga poolt vastuvõetud seadusega ala-tse 1. IX 39 iga piima- ja piimasaaduste müüja peab omama selleks vastava loa, mil-liseid annab välja piima- ja piimasaaduste amet põllutööstusteeriumi juures. Seadus volitab põllutööstusministrit andma välja juhi-

seid ja määrama kindlaks tehnilised ja tervis-hoiulised nõuded, milliseile peavad vastama litsentsi soovijad. Litsentsi nõudega tahe-takse teostada olulisi muudatusi piimakau-banduses.

Piimaturu korraldamine Belgias. —

Organisation of Milk Market in Belgium.

„Moniteur Belge“ 29. VII k. a. avaldas piimamüüki ja tarvitust korraldava seaduse. Selle juures toodud ettekandes kuningale va-litsus märgib, et käesoleva seaduse järgi söö-giks tarvitatava piima hulgi- ja jaemüük al-lub uuele korrale ning moodustab seega esi-mese sammu tähendatud saaduse müüglorga-nisatsiooni ratsionaliseerimises.

toodangu tasuvuses, kuna piim on selle kihi peasissetulekuallikaks.

Mitte vähem ei ole tarvitajaskond huvi-tatud sellest probleemist. Kuna see toitaine on hädatarvilik lastele ja esmajärgu tähtsu-sega täiskasvanuile, on vajaline tähendatud tarbeainet käsitleda erilise hoolega. Seda nõuab rahva ning kõigepealt noorsoo tervis.

Ettekandes kuningale öeldakse järgmist: „Hiljutised sündmused piimaturul ja piimasaaduste tootjate suhtes tarvituselevõetud abi-nõud on tõmmanud maa tähelepanu piiman-dusprobleemile. Arvukas kiht belgia rahvast on huvitatud sellest probleemist suurel mää-ral, soovides olla kindlustatud piimasaaduste

Piimasaaduste tootjate kui ka hulgi- ja jaemüüjate huvid ühtuvad kaitsesüsteemi arendamisega ebaterve võistluse ja ausa kau-banduse tingimuste rikkumise vastu. Suurem osa ärimehi ja tootjaid näevad meelsasti piimamüügi alal kindlate eeskirjade kehtima-panekut, millega asenduksid iganenud har-jumused ning kindlustataks õiglane vahekasu.